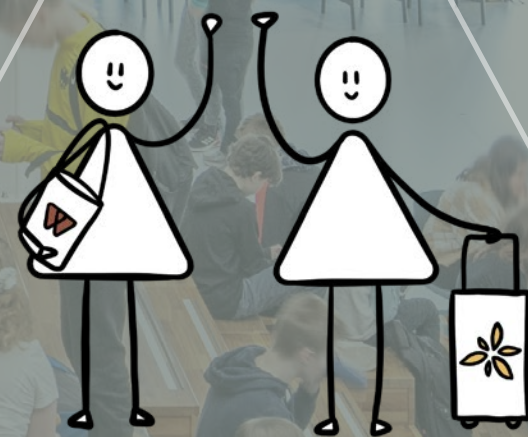

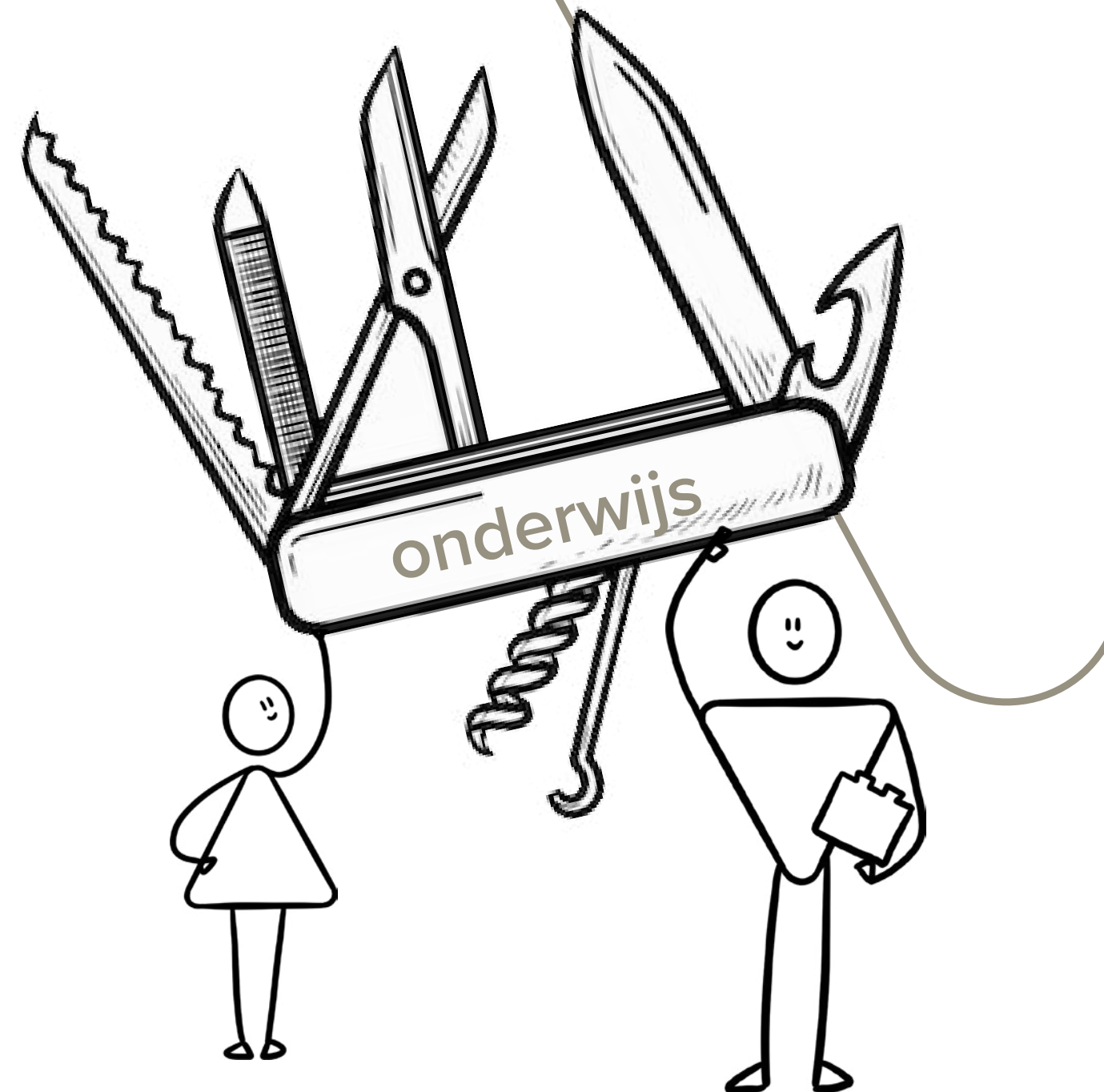
DE LEEROMGEVING

het Zwitserse zakmes van het onderwijs.

“Designing for a better world starts at school”

Rosan Bosch

De leeromgeving het Zwitserse zakmes van het onderwijs.

Kun je je nog herinneren dat je elke dag in hetzelfde rijtje aan hetzelfde tafeltje in de klas zat? Veel schoolgebouwen en leeromgevingen zijn nog steeds zo ingericht. En dat terwijl de wereld in rap tempo is veranderd, het onderwijs continu in ontwikkeling is en er steeds meer nieuwe onderwijsvormen ontstaan. Dat heeft impact op de leeromgeving of onderwijsomgeving. Het is dan ook belangrijk dat de leeromgeving mee-evolueert en aansluit bij de veranderende behoeften van studenten en docenten.

De vraag die wij je willen stellen; In hoeverre is jullie huidige leeromgeving nog passend in de wereld van morgen en voor de leerlingen of studenten van de toekomst? Je kunt het schoolgebouw en de leeromgeving namelijk geweldig inzetten als instrument om te leren, ontwikkelen en ontdekken. De leeromgeving kan hierbij gezien worden als een Zwitsers zakmes, waarbij elk element een essentieel onderdeel vormt van het leren en bijdraagt aan het succes van jullie onderwijsontwerp en school. Net als een Zwitsers zakmes, heeft de leeromgeving een scala aan tools en functionaliteiten, die leraren en studenten kunnen gebruiken om hun onderwijservaring te verbeteren of verrijken. We nemen je mee in onze visie.

Actief leren kan je leren

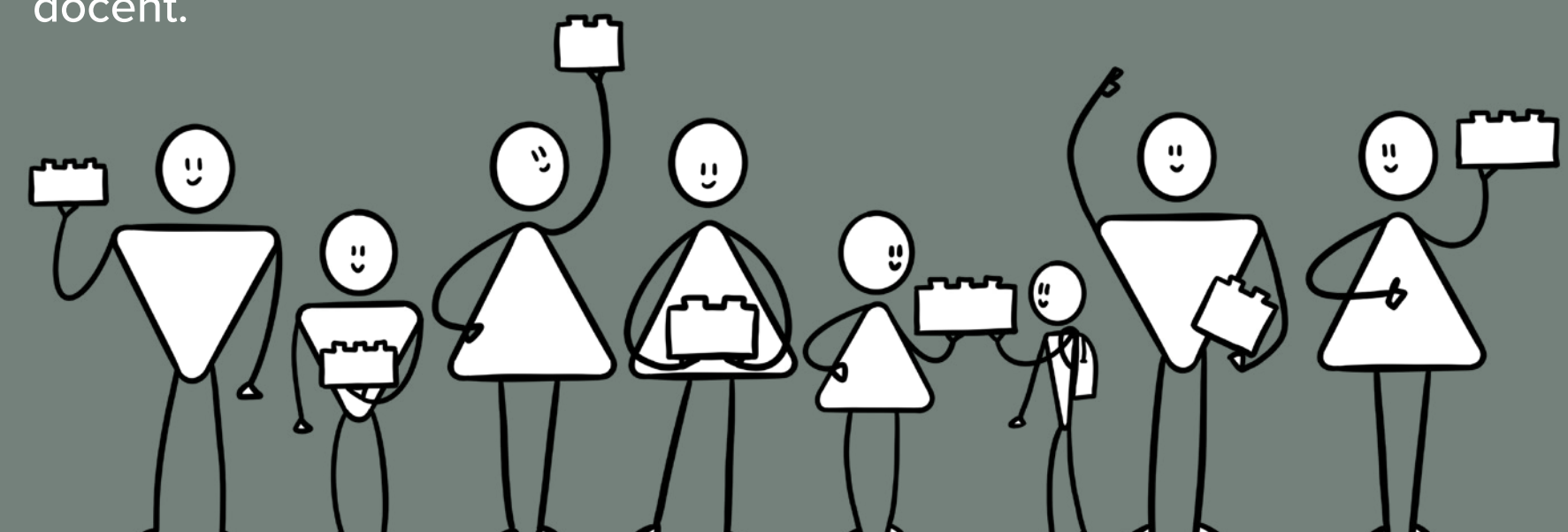
Actief leren is een belangrijk onderdeel van een succesvolle leeromgeving. Maar wat is het precies? Wij zien actief leren als een werkvorm om studenten actief bij het leerproces te betrekken. Op individueel niveau en in groepsverband. Bijvoorbeeld door te participeren in het ontwikkelen van kennis of door onderwijsactiviteiten die geboden worden door docenten te reflecteren.

Actief leren vraagt om een duidelijke onderwijsvisie, een eigen leervorm (blended, bewegend, hybride leren), een passende leeromgeving, betekenisvolle activiteiten, actieve instructie en ruimte om na te denken over wat je aan het doen bent. Leren experimenteren. Studenten onder begeleiding meer de regie

geven over hun eigen leercurve en ontwikkeling én de ruimte geven om hun eigen leerproces vorm te geven.

Actief leren wordt veelal gezien als een tegenhanger van de meer traditionele leervormen waarin studenten passief kennis overgedragen krijgen van een docent in een klassikale setting. Actief leren is de activiteit van iemand die leert. Actieve didactiek is hierbij van groot belang. Denk hierbij aan het inzetten van verschillende werkvormen & effectieve instructie afgewisseld met opdrachten die ruimte bieden om de leerinhoud op actieve manier te verbinden of verwerken en het geven & krijgen van effectieve feedback.

Door te begrijpen hoe actief leren werkt, bepaal je welke leer- & ontwerpprincipes er (nodig) zijn en maak je keuzes qua leeractiviteiten en werkvorm. Deze keuzes hebben invloed op de leeromgeving. Hoe dan ook, actief leren vraagt om een actieve leeromgeving waar studenten zelf kunnen kiezen hoe zij het meest effectief willen of kunnen leren. Denk aan ontmoetingsplekken, samenwerkplekken, concentratieplekken, instructieplekken, plekken om zelfstandig te kunnen leren of instructies op te volgen en leerpleinen. Actief leren kan je leren. Als student en als docent.

Leervormen op maat

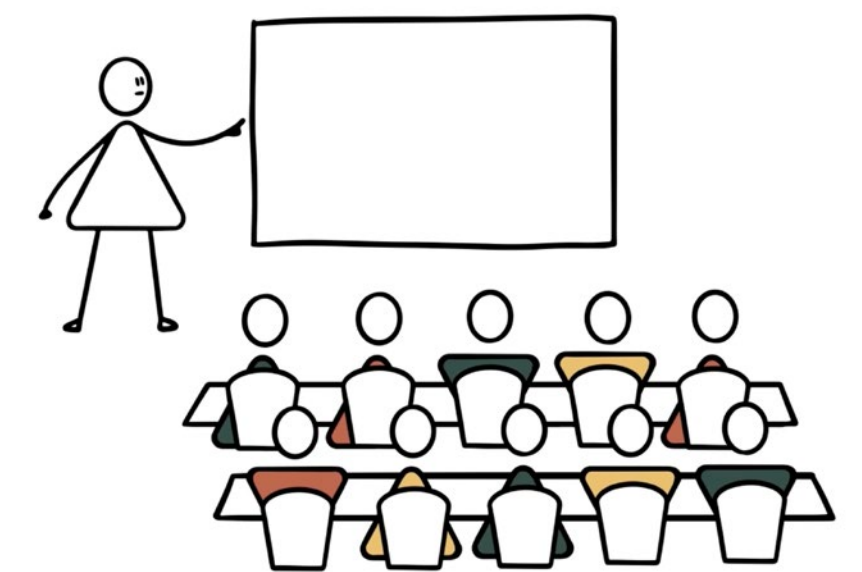
Al decennialang zien de meeste scholen er van binnen er hetzelfde uit. Een one size fit all principe. Bestaande leeromgevingen zijn veelal nog gebaseerd op traditionele leervormen. Gelukkig vindt er tegenwoordig een verschuiving plaats binnen het onderwijs en ontstaan er nieuwe leervormen. Maar hoe ga je studenten nieuwe vaardigheden leren in schoolgebouwen en leeromgevingen gebaseerd op een onderwijsvisie uit de jaren 80?

Nieuwe leervormen als hybride, blended of activiteit gerelateerd leren vragen om een andere mindset en visie op de leeromgeving, waarbij de gebruikers (en de gebruikers journey) altijd het vertrekpunt vormen. Het is cruciaal dat de leeromgeving past bij de identiteit van de onderwijsinstelling of school, bij de organisatiecultuur en de mensen. Van studenten tot docenten, van onderwijsmakers tot overige stakeholders. Daarom is het altijd maatwerk, mensenwerk en beginnen we met een blanco canvas.

Een kwestie van cultuur en gedrag

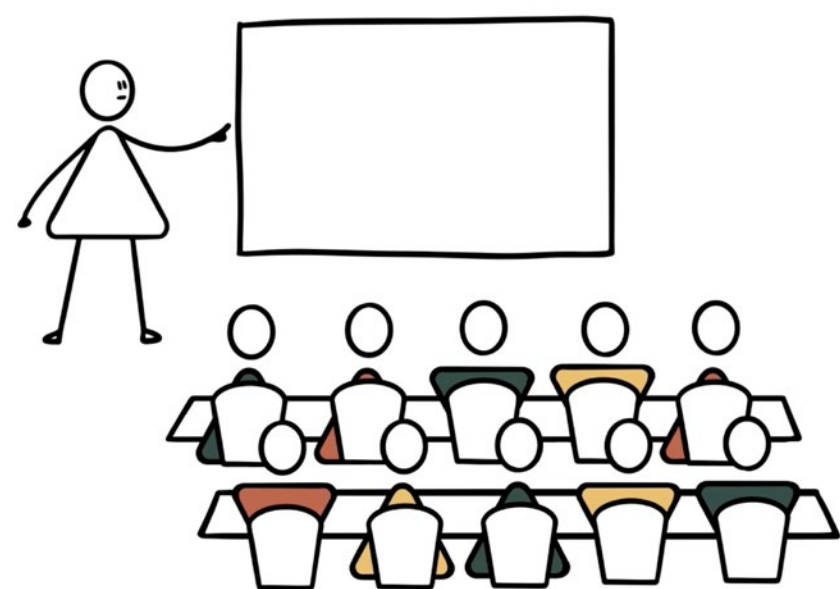
Het is belangrijk een cultuur te creëren waarin de huisvesting niet leidend is, maar het leren en de behoeftes van de gebruikers. Dat is een kwestie van gedrag. Dat een omgeving invloed heeft op gedrag is niet nieuw vanuit de omgevingspsychologie, maar de koppeling naar het onderwijs daar kunnen we nog veel stappen in zetten. Een goede leeromgeving moet voldoen aan uitgangspunten als: je welkom voelen, visuele vertaling van de onderwijsvisie, uitstraling & sfeer, structuur, plekken passend bij de activiteit, ruimte voor samen (samenwerken, ontmoeten) en alleen (ontspannen, leren, zelfstandig werken) zijn. Inspirerend, prikkelend en uitdagend.

Impactvol interieurontwerp

In onze visie is een leeromgeving altijd in beweging en vormt het hét speelveld voor groei of verandering. En is het dus geen speeltuin. Wij geloven in een plek die vertrouwd voelt, prikkelt, uitdaagt en inspireert. Een gebruikersvriendelijke leeromgeving creëren en optimale leerresultaten te stimuleren door actief leren te faciliteren, het interieur aan te laten sluiten bij de behoeften van studenten en docenten, het lerende brein te prikkelen, de onderwijsvisie tot leven te laten komen; dat begint met een impactvol interieurontwerp. Een visuele vertaling van de genoemde elementen. Daar geloven wij in. Maar waar begin je met creëren van een nieuwe leeromgeving of leervorm?

De inrichting van het klaslokaal heeft een aanzienlijke invloed op de prestaties voor rekenen, leesvaardigheid, schrijfvaardigheid en het helpt om de creativiteit van kinderen te stimuleren (Barrett et al., 2015).

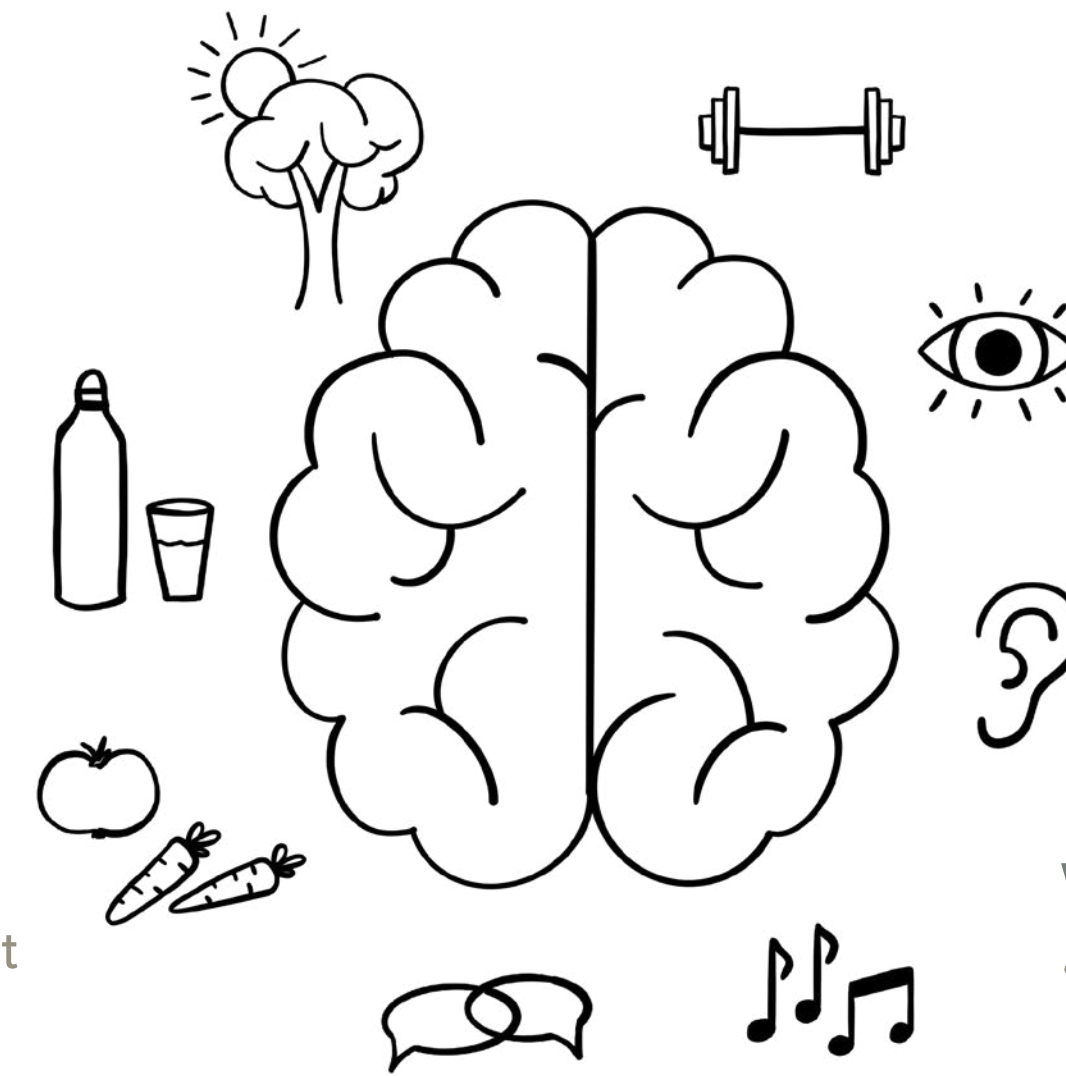

De impact van

De leeromgeving heeft effect op de leerprestaties. Het slim gebruiken van kleur, vormen, materialen en meubels in een interieurontwerp heeft impact. Ruimte, meubilair, zitopstellingen en dichtheid vormen hierbij belangrijke elementen. Het is de kunst om te zorgen dat het niet zomaar een leeromgeving wordt, maar jullie leeromgeving. Barret, Zhang, Davies, & Barrett (2017) hebben in een drie jaar durend onderzoek onder meer dan 3700 leerlingen uit 153 klassen in het Britse basisonderwijs bewijs gevonden dat de leeromgeving invloed heeft op de resultaten van leerlingen. Hierbij is een model ontwikkeld waarin drie dimensies zijn opgenomen:

Natuurlijke omgeving

- (Dag)licht
- Lucht
- Temperatuur
- Uitzicht
- Akoestiek

Persoonlijke omgeving

- Eigenaarschap en flexibiliteit
- Meubels

Werk omgeving

- Kleur en gebruik van materiaal

One-size-fits-none

Een goed interieurontwerp gaat in onze ogen verder dan alleen een mooi sfeerplaatje of een one-size-fits-all ontwerp. Het is een persoonlijk maatwerktraject, waarin er samen een visie ontwikkeld wordt, keuzes gemaakt worden en stappen worden gezet. Een traject waarin we gewenst gedrag visueel vertalen naar ontwerp, communicatie en organisatie. Er zijn verschillende tools die ingezet kunnen worden om tot een impactvol interieurontwerp voor een nieuwe leeromgeving te komen. We delen graag onze visie achter de tools 'bouwstenen', 'zonedenken' en 'de opstelling' met je.

Het Zwitserse zakmes van het onderwijs

Goed om te weten, er is niet één beste manier om een leeromgeving in te richten. De ideale inrichting is voor elke school anders. Gelukkig maar. Samen bepalen we de bouwstenen, uitstraling, tools en functionaliteiten van jullie leeromgeving. Delen we de drie zones in. En bouwen we flexibiliteit in zodat docenten de juiste opstelling kunnen bepalen. Zo bouwen we aan een eigen Zwitsers zakmes voor jullie school.

Bouwstenen voor de leeromgeving

In een leeromgeving maken we gebruik van diverse bouwstenen om actief leren optimaal en/of duurzaam te faciliteren. Samen vormen ze letterlijk de elementen die in een actieve leeromgeving een plek moeten krijgen. Fysiek, virtueel of op afstand.

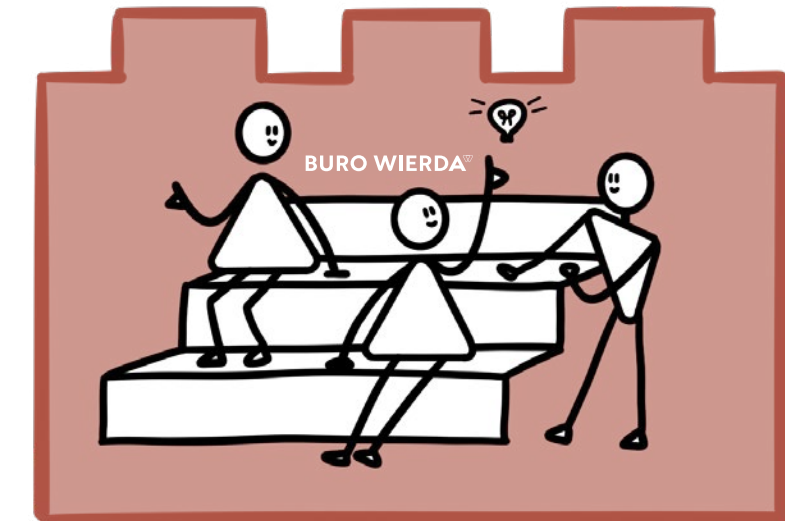
'Het leerplein stimuleert informele ontmoetingen. De ruimte voor sociale contacten, pauzeren, ontspannen en groepsactiviteiten'

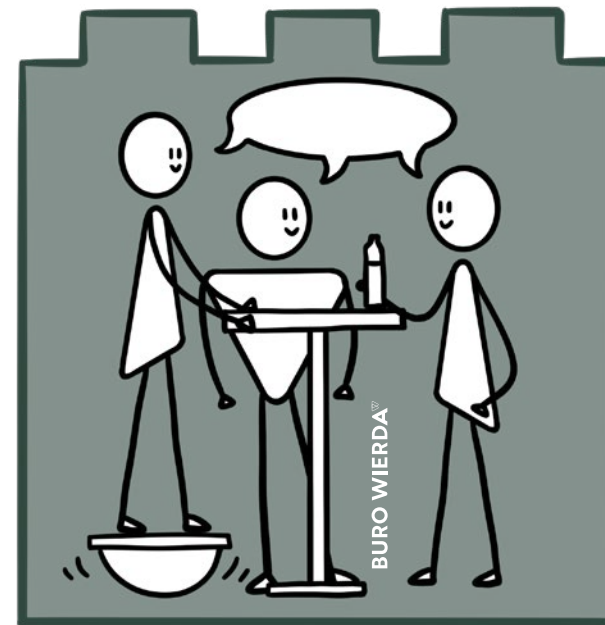
Overleggen

Ontmoeten

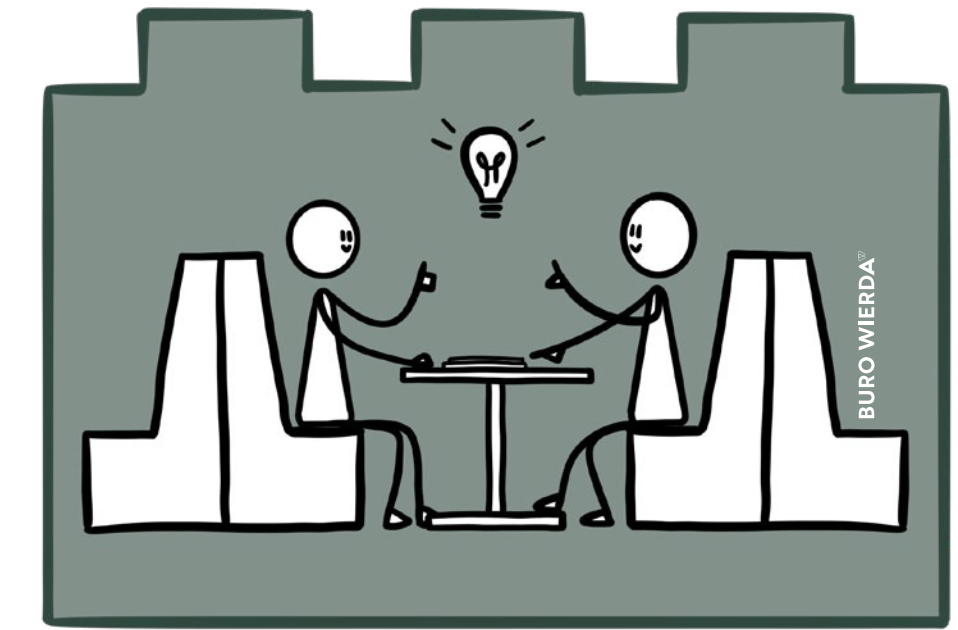
Actief kennis verwerven

Actief samenwerken

(Verlengde) instructie

Samen kennis verwerken

Focus

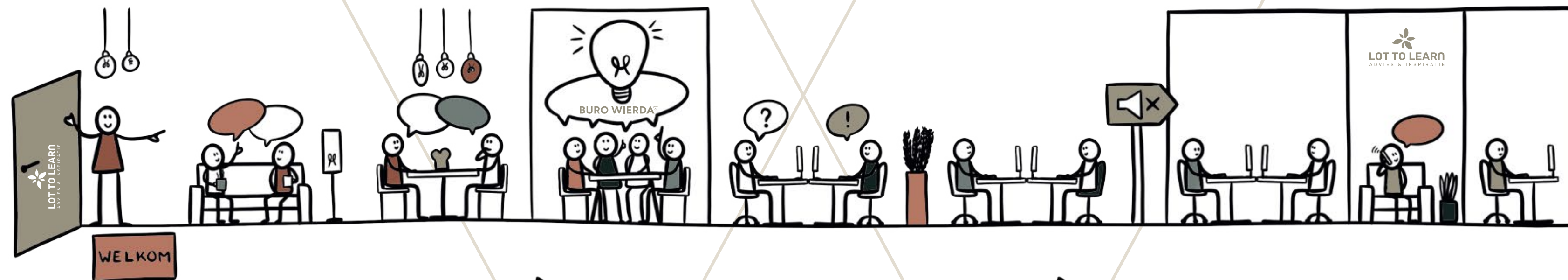
Zelfstandig werken

BRUIS

RUIS

RUST

Hybride, blended of activiteit gerelateerd leren. Hoe je jullie nieuwe leervorm ook noemt je wilt een omgeving die aansluit bij de activiteit die de studenten en docenten op dat moment willen uitvoeren. Door verschillende gebieden te maken ontstaan functionele zones, die kloppen bij de activiteiten die er plaats vinden. We onderscheiden drie zones ingedeeld van communicatie naar concentratie. Elk met een eigen karakter en dynamiek.

 BRUIS

 RUIS

 RUST

Een informele omgeving voor ontmoeting, groepsactiviteiten en sociale contacten of verbinding. De ontmoetingszone is uitnodigend en stimuleert formele en informele interactie. Tussen studenten onderling en met docenten.

Een plek voor kleinere groepen, samenwerken of instructie. De samenwerkzone is informeel, maar de zintuigelijke beleving en setting van de ruimtes is anders dan in een bruis zone.

Een rustige plek voor geconcentreerd werken of leren. De plek met stiltewerkplekken om je zonder afleiden te kunnen focussen.

De opstelling: Door de bril van de docent

De ruimte en het meubilair van het klaslokaal weerspiegelen vaak de verschillende ideeën van leraren over de optimale manier van leren. Taylor (2009) gelooft:

“Net zoals verschillende leerdoelen, verschillende leerstrategieën vereisen, vereisen verschillende instructiestrategieën, verschillende leerruimten”.

De traditionele manier van lesgeven door middel van rijen in de klas, is veranderd en in strijd met de huidige en opkomende inzichten in leren. Uit onderzoek blijkt namelijk dat ons lerende brein verschillende manieren heeft om nieuwe kennis op te pikken. Voor oppervlakkige kennis en weetjes is uit je hoofd leren prima, maar voor diepgaand begrip en probleemoplossend vermogen moet je ‘gevoel’ krijgen voor dingen.

De rol van de docent is veranderd. De docent is meer een begeleider geworden dan een spreker op een podium. Dit vraagt om andere didactiek en een andere manier van het gebruik van de leeromgeving. Deze didactiek heeft effect op de inrichting van de onderwijsruimtes. De leeromgeving moet ontworpen en gezien gaan worden als instrument voor docenten om gewenst gedrag te stimuleren. De fysieke ruimte van een leeromgeving communiceert de boodschap van de docent richting de studenten. Deze communicatietool vormt één van de instrumenten van het Zwitserse zakmes voor verandering van het onderwijs. Andere tools binnen de leeromgeving zijn flexibiliteit en de zitopstelling.

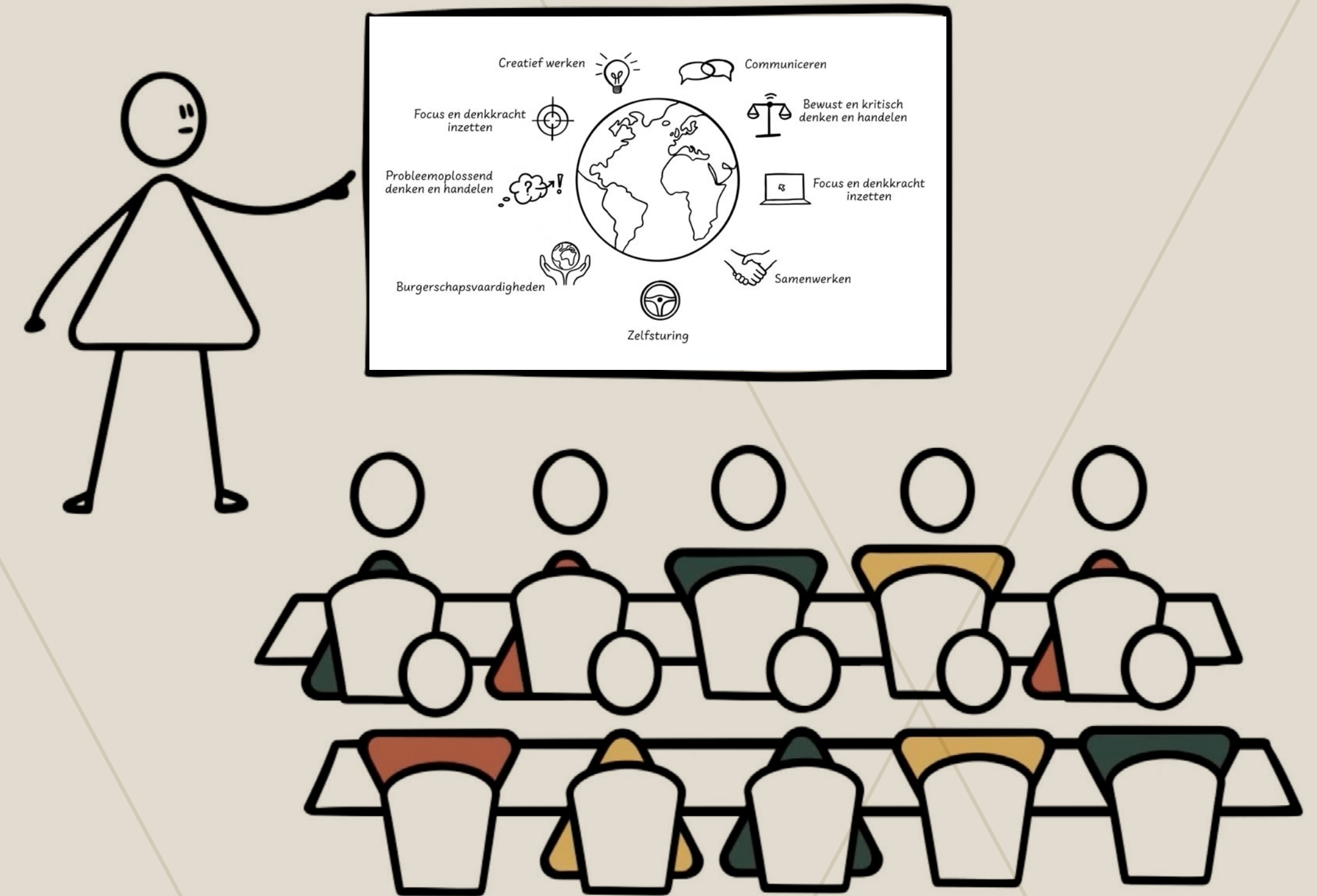
De leeropstelling als instrument

De leeromgeving moet de verschillende leeractiviteiten weerspiegelen en studenten een keuze bieden. Elke opstelling heeft voor- en nadelen. Er zijn wel verschillende factoren die invloed hebben op de keuze van de opstelling die je als docent inzet.

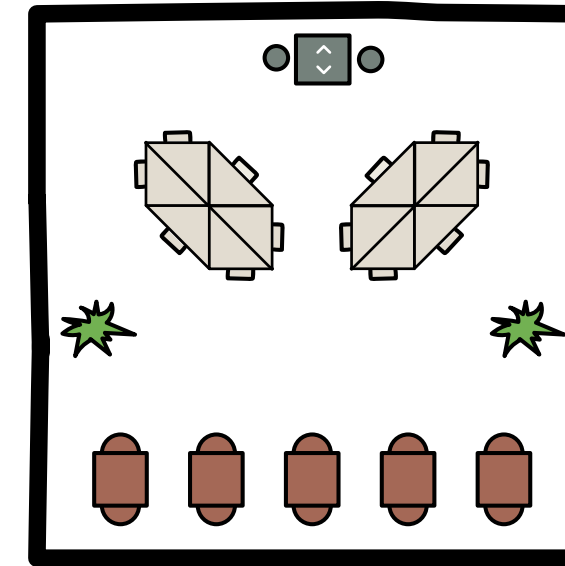
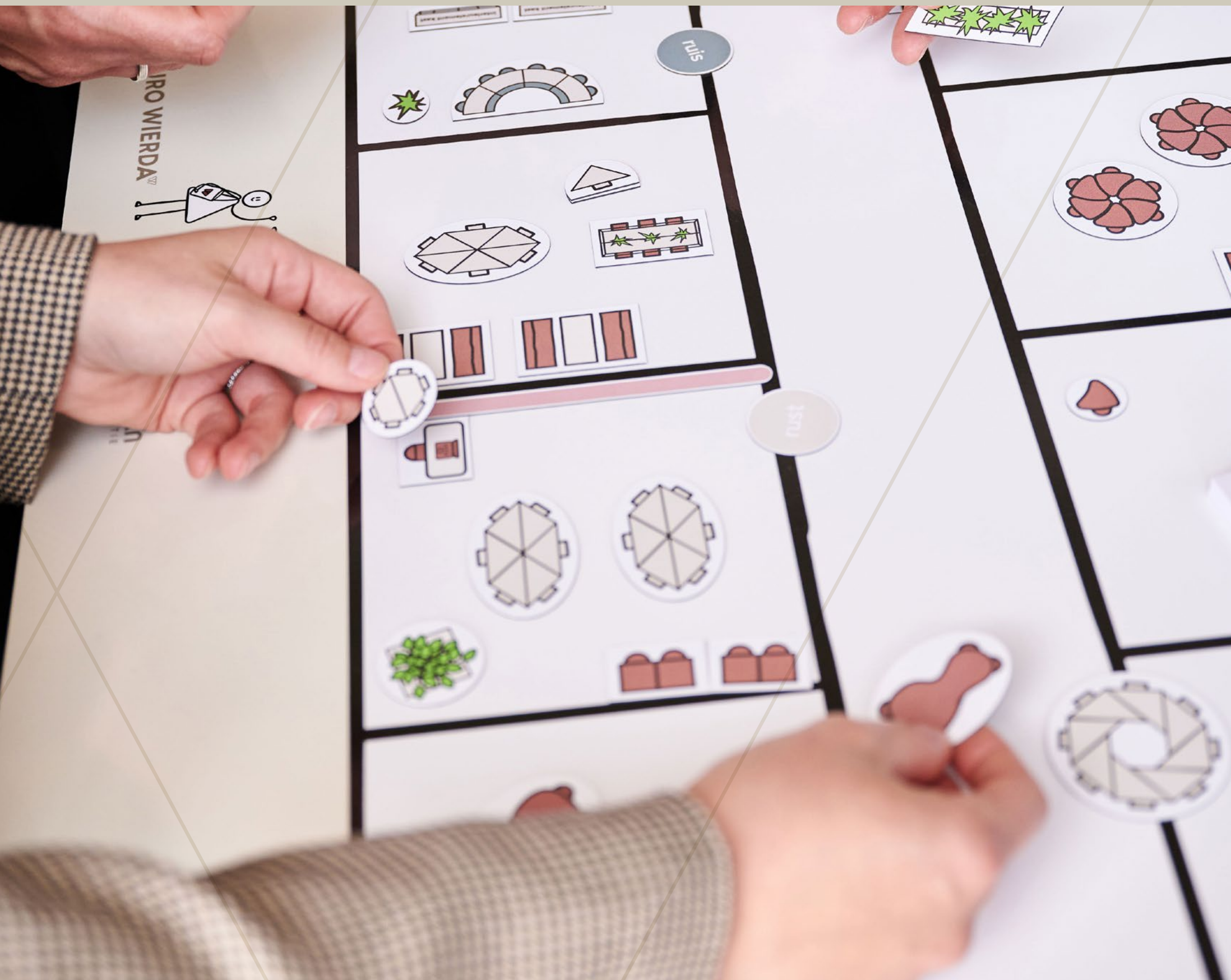
Studenten die in klassieke rijen zitten, werken bijvoorbeeld taakgerichter aan een individuele taak en hebben daarbij een betere werkhouding dan studenten in groepen. Voor actieve werkvormen zijn rijen echter minder geschikt, deze opstelling bevordert geen actieve deelname aan de les. Bij een U- of kringopstelling stellen studenten meer vragen aan elkaar en aan de docent en is er een grotere taakgerichtheid bij het brainstormen.

Net als bij het Zwitserse zakmes bepaal je als docent welke tool of opstelling je op dat moment nodig hebt of het meest effectief kunt inzetten. In het algemeen zijn er verschillende factoren die invloed hebben op de keuze van je opstelling:

- Leeftijd en doelgroep
- Type opleiding / groep / niveau
- Klasgrootte
- Lesdoelen / leerdoelen / leeruitkomsten
- Leeractiviteiten
- Leerstrategieën
- Werkvormen

En nu naar de opstellingen

Tegenover elkaar

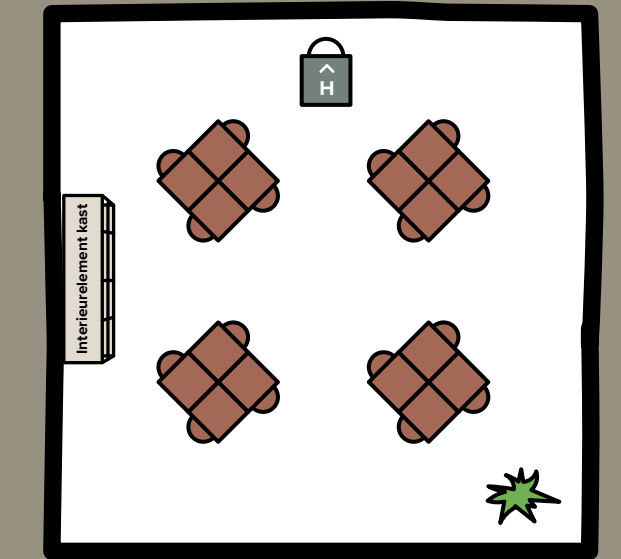
Door de tafels tegen over elkaar te plaatsen ontstaat een setting als bij een speeddate. Dit kan zorgen voor een andere dynamiek in de leeromgeving. Deze opstelling is goed te gebruiken om studenten met verschillende medestudenten te laten samenwerken. De opstelling zorgt tevens voor meer rust doordat de studenten meer focus hebben op elkaar. Bedenk welke duo's je maakt of laat kiezen.

Voordelen

- Kennis verwerken en verwerven
- Kennis delen
- Werken aan opdrachten
- Oefenen van spreekvaardigheid
- Zeer goed in te zetten bij taal- en rekenlessen

Nadelen

- Kans op afleiding doordat studenten met elkaar kletsen
- Minder goed inzetbaar bij het werken in grote groepen

Molentjes opstelling

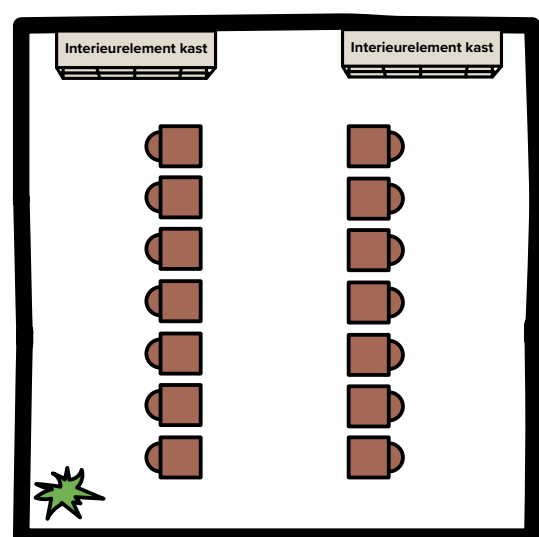
De molentjes opstelling in de leeromgeving biedt overzicht over de verschillende groepen. Door deze opstelling in te zetten wordt de interactie tussen studenten vergroot. Let op dat je verschillende vormen blokken maakt. Dit zorgt voor een andere dynamiek met groepswork. Heb je ronde tafels tot je beschikking? Hier creëer je dezelfde dynamiek mee.

Voordelen

- Bevordert het samenwerkingsproces
- Kennis verwerken
- Kennis delen
- Actieve communicatie op het moment dat studenten niet naast elkaar zitten
- Zeer goed in te zetten bij projectlessen

Nadelen

- Minder geschikt voor individueel werk of opdrachten
- Grote ruimte voor nodig

Runway opstelling

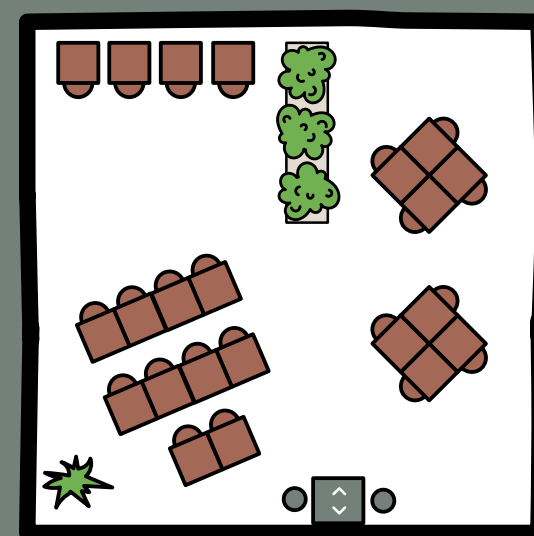
De runway opstelling nodigt uit tot meer interactie en discussie omdat studenten tegenover elkaar zitten. Ze kunnen elkaar hierdoor beter zien en aankijken. Een opstelling die goed in te zetten is voor bijvoorbeeld loopbaan en burgerschap of maatschappijleer. Denk groots en laat studenten voor de tafels staan in plaats van achter hun tafel te zitten. Op deze manier bevordert je een actieve houding.

Voordelen

- Bevordert de onderlinge interactie
- Als docent sta je meer in de klas en tussen de studenten
- Goed voor discussievormen, debatteren of het houden van een quiz

Nadelen

- Minder geschikt voor individueel werk of opdrachten
- Grote ruimte voor nodig

Differentiatie opstelling

De mix opstelling is goed inzetbaar wanneer je gebruik maakt van verschillende werkvormen binnen één les. Verschillende werkvormen zoals: directe instructie, zelfstandig werken, werken in tweetallen met de mogelijkheid tot overleg, werken in groepjes of activerende werkvormen. Laat de studenten wisselen van plek na instructie, bewegen bevordert het lerende brein.

Voordelen

- Inzet voor verschillende werkvormen in één les
- Bevordert differentiatie
- Mogelijkheid tot persoonlijke aandacht
- Zowel goed om kennis te verwerven als te verwerken

Nadelen

- Grote ruimte voor nodig

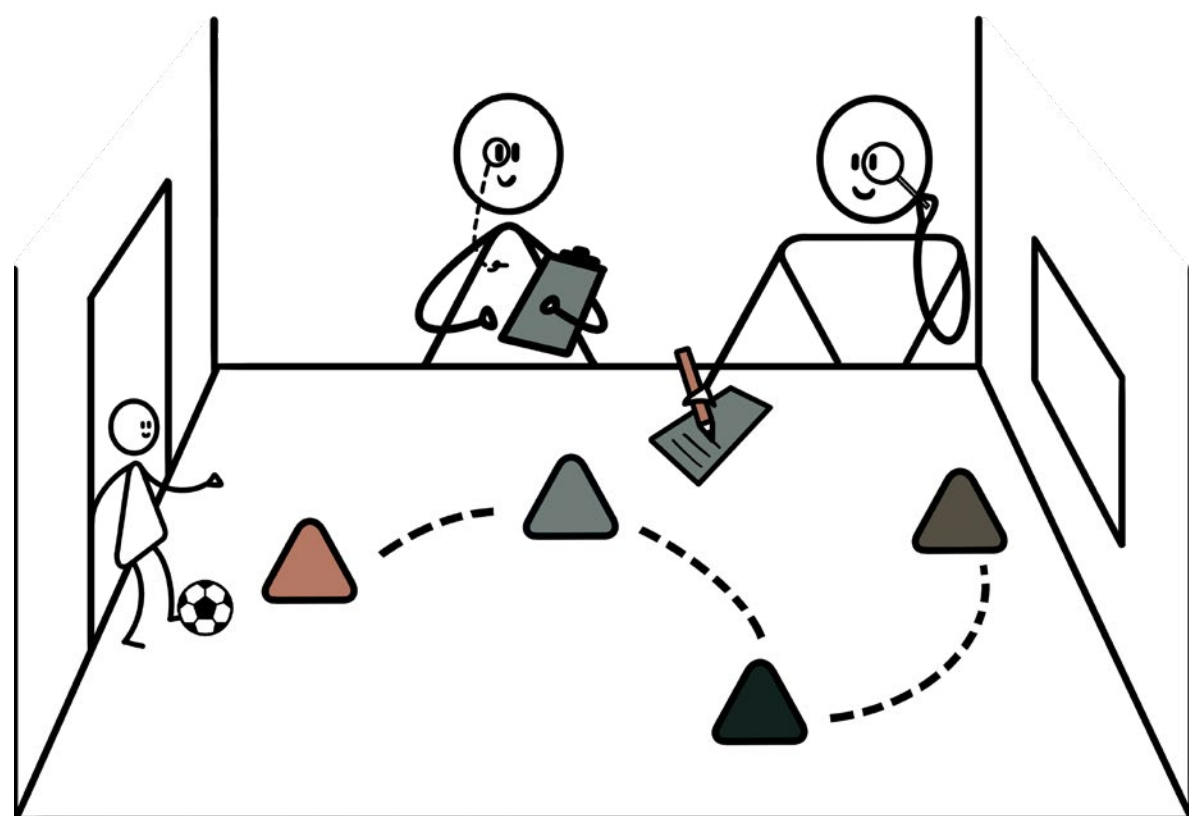
Tool leeromgeving als instrument

Wordt bewust van de mogelijkheden binnen de school als het gaat om de fysieke leeromgeving. De school is niet alleen een plek waar leerlingen kennis opdoen, maar ook waar zij zich ontwikkelen op sociaal-emotioneel vlak en waar ze deel uit maken van een gemeenschap. De tool helpt hier bewust van te zijn en om de leeromgeving in te zetten als instrument.

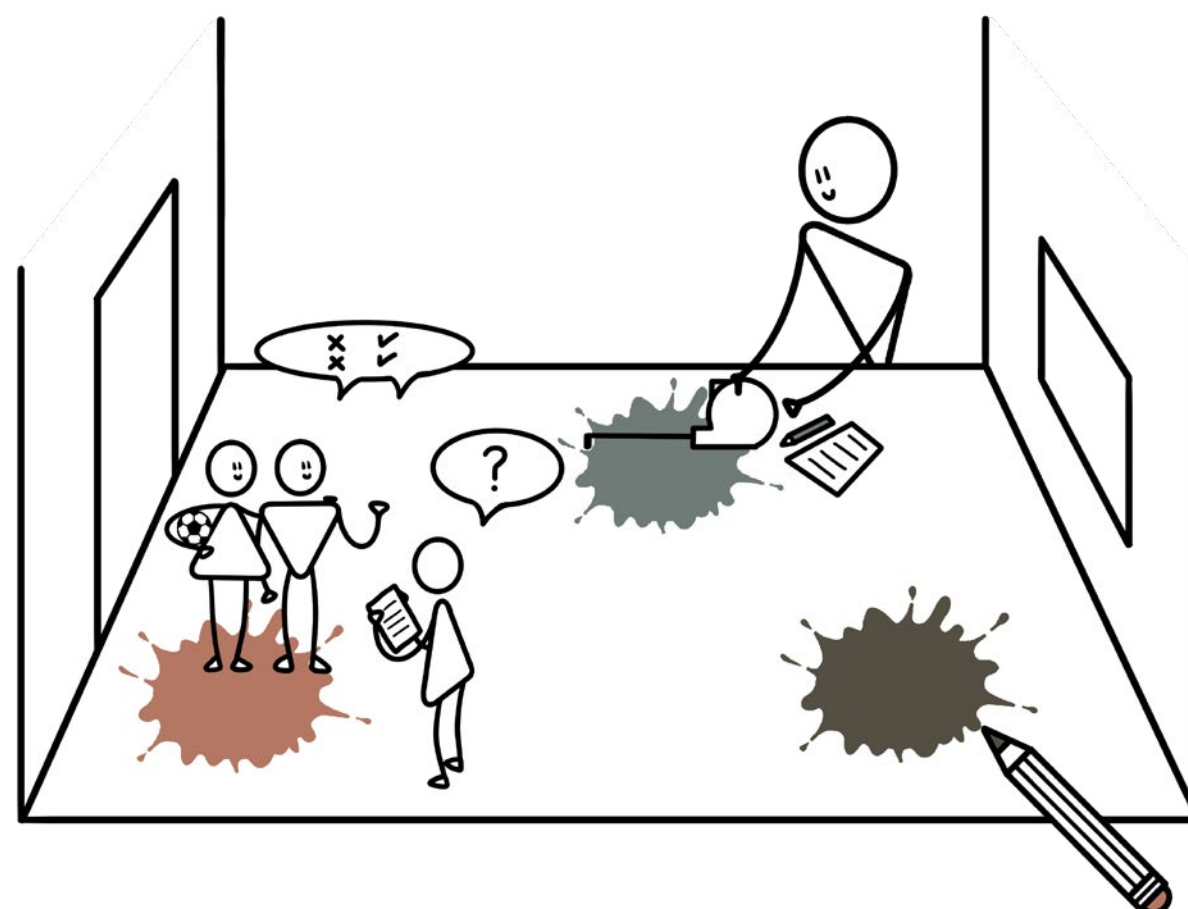
De leeromgeving als instrument helpt onderwijs professionals hun ideeën en plannen te verwezenlijken. We werken vanuit visie, didactische en pedagogische keuzes, leeractiviteiten en brainstormen over nieuwe en creatieve manieren om het lokaal en of het schoolgebouw in te richten.

Ga samen aan de slag op een actieve, creatieve manier met een open blik. Om zo de mogelijkheden te ervaren vanuit jullie school.

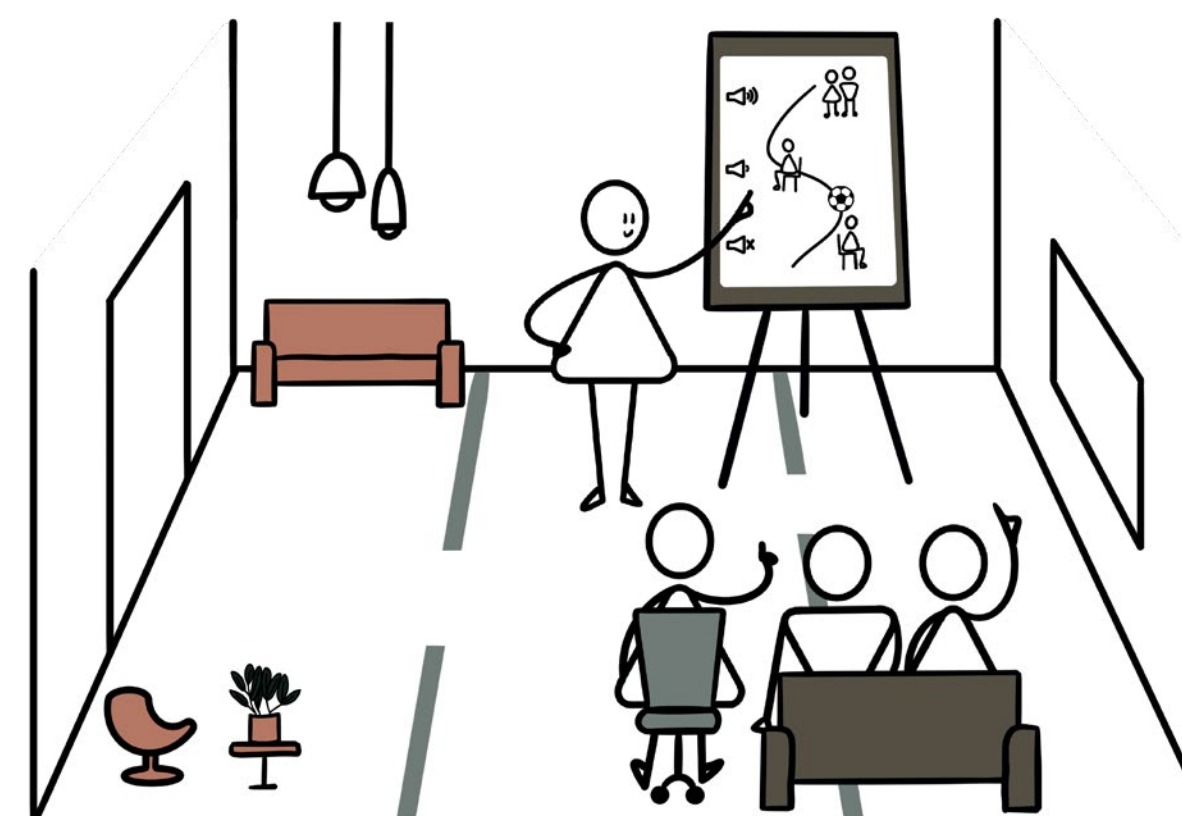
In 3 stappen jullie school (her)ingericht!

1. Neem contact op voor een vrijblijvende kennismaking

2. Samen realiseren we de (her)inrichting van van jullie school

3. Leerlingen en personeel genieten dagelijks van een dynamische leeromgeving!

Dit visiedocument bevat onze visie op nieuwe manieren van actief leren en hoe je van de leeromgeving een Zwitsers zakmes voor het onderwijs kunt maken. Jullie bepalen welk deel van het zakmes op dat moment het beste past bij de situatie of gewenste leerdoel. Dat begint met een impactvol ontwerp. Wil je er als school of onderwijsinstelling echt mee aan de slag? Wij helpen je graag verder of op weg. Op naar meer pakkende gebruikers journeys, impactvolle interieurontwerpen en leeromgevingen die het brein stimuleren.

'Design is not only what it looks like and feels like. Design is how it works.'

Steve Jobs

BURO WIERDA

LOT TO LEARN
ADVIES & INSPIRATIE

Buro Wierda
Atje Deinum
06 51 55 16 22
info@burowierda.nl

Lot to learn
Lotte van Egmond
06-26864582
lotte@lottolearn.nl